

Energiehub Branderwal in Kootwijkerbroek heeft een 20 megawatt-aansluiting op het onderstation. Dus die 20 megawatt vanuit het zonnepark kan de 20 megawatt worden geleverd aan het net en aan het nabijgelegen bedrijventerrein Harselaar.

DE HARSELAAR ANTICIPEERT OP NETCONGESTIE

Netcongestie is in Barneveld geen dreiging voor later, maar realiteit van nu. Daarom wordt tijdens de greenfield uitbreiding van bedrijventerrein De Harselaar al gewerkt aan een zogeheten Multi Commodity Energy Hub: een decentrale energievoorziening waarin straks elektriciteit, warmte, biogas, waterstof en opslag elkaar versterken. Omdat het systeem vanaf nul wordt ontworpen, kunnen opwek, conversie, opslag en verbruik optimaal worden afgestemd op het netwerk - én meegroeien met de toekomstige energievraag.

Wicha Benus, hubregisseur van de Multi Commodity Energyhub (MCEH) Harselaar, vat de inzet als volgt samen: 'Als wij hier niet in kunnen faciliteren, dan staan we de komende 10, 15 jaar wel stil.' Het is precies die dreiging die de betrokken partijen ertoe bracht om energie niet langer als sluitpost te behandelen, maar als ontwerpogave die aan de voorkant van de gebiedsontwikkeling hoort.

'Dat is heel mooi, zo'n nieuw bedrijventerrein', zegt de hubregisseur, 'maar hoe kom je dan aan de energie?' Op Harselaar Zuid fase 1b/2 en de Harselaar Driehoek moet ruimte ontstaan voor zo'n 50 tot 60 bedrijven. De vraag is dus niet alleen of er straks capaciteit is, maar vooral waar die vandaan komt, hoe je die betrouwbaar organiseert en hoe je ervoor zorgt dat nieuwe bedrijven niet alsnog vastlopen op een vol net.

Complexe netinfrastructuur

Eerder is ook gekeken wat er voor bestaande bedrijven op De Harselaar mogelijk was. 'Dat liep voor bestaande bedrijven redelijk snel vast, omdat we een hele complexe netinfrastructuur hebben op de Harselaar en het delen van die capaciteit op dat moment niet mogelijk was.' Juist de uitbreiding, waar nog geen infrastructuur ligt, biedt ruimte om het anders te doen. 'We hebben het over een greenfieldontwikkeling best bijzonder in deze tijden van schaarste', aldus Benus.

Om tempo te kunnen maken, is in Barneveld, in samenwerking met het programma Smart Energy Hubs Oost Nederland, een publiek-private een publiek-private ontwikkelcoöperatie opgericht waarin gemeente Barneveld, Energieion, Vink Afvalverwerking en Oost NL samenwerken. 'Deze samenwerking is wel bijzonder omdat het publiek-privaat is. De gemeente Barneveld participeert ook in de coöperatie met de andere partners.' Het doel is om in de ontwikkelfase gezamenlijk keuzes te maken en randvoorwaarden vast te leggen, en om straks ook de bedrijven die zich vestigen in een collectieve structuur te laten instappen.

Verbinding met Kootwijkerbroek

De kern van de aanpak op De Harselaar is dat de geboden

capaciteit niet uit de lucht komt vallen, maar wordt opgebouwd rond een logische plek in het netwerk. Benus: 'Je hebt altijd over hoe ziet die nettopologie eruit? Je kunt maar niet zo overal alles aan elkaar knopen. Je bent altijd afhankelijk van waar lopen kabels en leidingen.' In dit geval wijst de kaart richting Energiehub Branderwal in Kootwijkerbroek, op ongeveer drie kilometer afstand van De Harselaar en gekoppeld aan het hetzelfde onderstation.

Daar zit een sleutel in de combinatie van opwek, opslag, netaansluiting en de benodigde flexibiliteit. Benus: 'Energiehub Branderwal heeft een verbinding, een 20 megawatt-aansluiting op het onderstation. Dus die 20 megawatt vanuit het zonnepark kunnen we leveren aan het net.' Diezelfde aansluiting biedt volgens de hubregisseur ook de mogelijkheid om energie de andere kant op te laten bewegen. 'We kunnen ook zo meteen via een CSC-contract 20 megawatt afnemen van het net.'

Die dubbelzijdige capaciteit is belangrijk omdat opwek niet samenvalt met vraag. Daarom krijgt opslag een centrale rol. 'In Kootwijkerbroek komen batterijen te staan, dus de energie kunnen we tijdelijk opslaan, of vanuit het zonnepark of vanuit het net.' En de opwekportfolio kan nog breder worden: 'We zijn nog aan het kijken of we ook windontwikkeling, 12 megawatt wind, kunnen gaan realiseren.'

Voor de initiatiefnemers is dat precies het recept dat in deze tijd zeldzaam is. 'Dan hebben we een perfecte mix met netaansluiting, zon, wind en batterijen. Idealer kun je het niet hebben.' Het gaat nadrukkelijk om wat die mix praktisch mogelijk maakt. 'Dan hebben we voldoende vermogen om een kleiner bedrijventerrein zoals in Kootwijkerbroek en een groter terrein als De Harselaar te voorzien van ruim voldoende vermogen.' Daarbij wordt het onderscheid in profiel meteen concreet gemaakt: 'Harselaar is echt procesindustrie, dus de hoogste milieucategorie. Kootwijkerbroek zullen wat kleinere bedrijven zijn met een wat andere energievraag.'

De mix is bovendien niet "af". 'Onze netaansluiting, daarmee kunnen we bedrijventerreinen al voeden.

Maar hoe meer duurzame opwek we eraan toe kunnen voegen, hoe duurzamer het wordt en hoe lager de kosten in de toekomst zullen zijn. Onze wens is om zoveel mogelijk duurzame opwek te koppelen aan onze energyhub.'

Belang ondernemers

Aan de basis van die capaciteit staat Energieion, het energiebedrijf van ondernemersfamilie Van Den Bosch. Gert van den Bosch schetst dat Kootwijkerbroek niet alleen een

set assets is, maar ook een gebiedsontwikkeling die laat zien hoe energie, ruimte en logistiek in elkaar grijpen. 'Wij gaan in Kootwijkerbroek een klein bedrijventerrein ontwikkelen van rond de vijf hectare tegen het zonnepark aan ligt.' Hij koppelt daar direct een toepassing aan die voor veel terreinen steeds urgenter wordt. 'Met ook nog ruimte voor het laden van elektrische vrachtwagens.'

De hubregisseur noemt dat ondernemerschap randvoorwaardelijk. 'Je hebt het ondernemerschap nodig die op een gegeven moment zeggen: hier geloven we in, dit gaan we voor mekaar maken. We gaan erin investeren.' Hij zet het af tegen de klassieke reflex. 'De gemeente investeert over het algemeen niet in zon, wind, batterijen en het energiesysteem. Die kijkt dan vaak toch naar die netbeheerder en die zegt: "ik kan nu niks".'

Dat is ook de reden volgens Frits op de Haar, adviseur economie en ruimte bij de gemeente Barneveld, om als gemeente de samenwerking te zoeken. 'De ondernemers spelen hier een belangrijke rol in, maar ook richting investeerders laten we zien dat de gemeente Barneveld een ondernemende en betrouwbare partner is. In de opgezette ontwikkelcoöperatie zijn we voor een derde volledig participant, ook financieel.'

Intentieovereenkomst met Liander

In de ontwikkelfase is samenwerking met de netbeheerder onmisbaar. Daarom is eind januari een intentieovereenkomst gesloten met Liander. Benus: 'Wat voor ons belangrijk is, is dat Liander zich committeert aan de ontwikkeling waar we mee bezig zijn en dat de netbeheerder mensen vrijmaakt om met ons mee te denken en dat de vrijblijvendheid er wat vanaf is.'

Uiteindelijk borging van de samenwerking met de netbeheerder is nodig omdat het tijdspad van de gebiedsontwikkeling in De Harselaar doorloopt. Benus: 'Als wij in 2028 de kavels willen gaan uitgeven, betekent dat dat je in derde of vierde kwartaal 2027 kabels en leidingen moet gaan leggen.' In de eerste fase moet er snel duidelijkheid komen. 'Binnen nu en een half jaar hebben wij compleet zicht op hoe het moet worden. Op dat moment komt er een nieuwe fase, dan gaan we het hebben over de investeringsfase.'

Cruciale keuze: GTO of GDS

De belangrijkste vraag is op dit moment of de keuze valt op een publiek of privaat net. 'Dat is een hele cruciale. Dat heeft alles te maken met de energetische mogelijkheden, tijd en geld.' De projectgroep onderzoekt daarom twee varianten: een gesloten distributiesysteem (GDS) en een groepstrans-

portovereenkomst (GTO).

Een GDS is een privaat net dat je als collectief ontwikkelt en beheert. Van den Bosch ziet daar het meeste heil in. 'Het makkelijkste zou zijn een eigen gesloten distributiesysteem, want dan kun je zelf zo mee beginnen met aan te leggen. Dan ligt het er alvast.' Hij relativeert de kosten van een GDS. 'Ten opzichte van de uitgifteprijs van grond is dat maar enkele procenten, dus dat hoeft geen belemmering te zijn.' Benus op zijn beurt wijst daarbij op de formele horde: 'De enige maar zeer ingewikkelde hoepel waar we dan door moeten is dat je ontheffing moet hebben van de ACM dat je eigen netbeheerder wordt.'

'In het geval van een GTO gaat het om een collectieve vorm waarin opwek en afname in een groep worden georganiseerd, in nauwe afstemming met de netbeheerder. 'We onderzoeken dus beide varianten samen met de netbeheerder. We hebben er allebei belang bij dat we een oplossing kiezen die economisch en maatschappelijk het best te verantwoorden is.'

'Niet alleen ruimte en economie, maar ook energie'

De gemeente Barneveld werkt op dit moment aan het onderling afstemmen van de uitgiftecriteria voor De Harselaar, waarbij wordt gezocht naar een balans tussen economische meerwaarde, werkgelegenheid, duurzaamheid, energie en de randvoorwaarden vanuit exploitatie en het Didam-arrest. Op de Haar: 'In die afweging wordt niet alleen gekeken of bedrijven ruimtelijke of economische passen, maar nadrukkelijk ook naar de vraag hoe een energetisch samenhangende mix kan ontstaan', zegt Frits op de Haar, adviseur Economie en Ruimte bij de gemeente Barneveld. Concrete selectiecriteria en vestigingsvoorwaarden moeten verder worden uitgewerkt en besproken met Vink, dat voor 80 procent eigenaar is van het terrein. 'Daarbij speelt mee dat we als gemeente juridisch aan andere verplichtingen zijn gebonden dan Vink, onder meer vanwege het Didam-arrest. Voor Vink geldt geen vergelijkbaar wettelijk of beleidsmatig kader. Juist daardoor vraagt de borging van complementaire energievraagprofielen in de kaveluitgifte om afstemming tussen publieke ambities, de praktische en juridische ruimte van beide partijen.'